

Samspråk

Slutrapport

2017 - 2020

Projektledare Birgitta Paulander
Juni 2020

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Uppdrag	3
Syfte och mål	3
Målgrupp	4
Genomförande	4
Deltagare – urval och kriterier	4
Arbetsgruppen	4
Styrning och ledning	5
Processen i Samspråk	5
Aktiviteter utifrån uppställda mål	7
Aktiviteter genomförda av projektets medarbetare	7
Aktiviteter genomförda med andra aktörer	8
Samarbete med andra befintliga insatser samt verksamheter	9
Resultat och analys	9
Deltagare	9
Avslutsorsaker	10
Enkäter	11
Måluppfyllelse	12
Reflektioner och iakttagelser	14
Jämställdhet och inkludering	16
Implementering	16
Ekonomi	17
Slutsatser	17
Sagt av deltagarna	19
Referenser	20

Inledning

Bakgrund

Samordningsförbundets medlemmar vittnar om att behovet av integrerande och språkutvecklande insatser med varierad inriktning är stort i Södertälje. Många personer går igenom etableringsprocessen utan att det leder till egen försörjning. Detta innebär att många blir beroende av försörjningsstöd och blir kvar hos Arbetsförmedlingen. Språket är en viktig del för att komma vidare till arbete eller fortsatta studier. Samarbetet mellan Vuxenutbildningen och Arbetsförmedlingen behöver bli effektivare för att individer lättare ska nå egen försörjning. En särskilt utsatt grupp är kvinnor. Mot bakgrund till detta startade projektet 14 augusti 2017 och beräknades pågå i tre år. Projektet avslutades dock i förtid, 31 mars 2020, då möjligheterna förändrades för Arbetsförmedlingen till att medverka i projektet.

Uppdrag

En modell skulle utarbetas i projektet för att förstärka samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Vuxenutbildningen så att språkinläringen och övrig förberedelse för arbetslivet samverkade till en snabbare etablering på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen ville prova nya pedagogiska grepp för att effektivisera språkinläringen kopplad till yrke. I projektet ingick en utökad satsning på elevhälsan utifrån ett holistiskt hälsoperspektiv. Samspråk skulle även innehålla kompletterande aktiviteter för att främja integration och språkutveckling utifrån fysisk, psykisk och social hälsa. Detta kunde ske i samarbete med t.ex. ideella organisationer, studieförbund, föreningar och folkhögskolor. Samarbete med övriga befintliga insatser i kommunen skulle utvecklas för att kunna erbjuda snabbast möjliga väg till ett arbete eller vidare studier.

Syfte och mål

Målet har varit att hitta nya sätt att arbeta med språkutveckling i anslutning till andra förberedelser inför arbetslivet i syfte att förkorta vägen till etablering på arbetsmarknaden eller till studier.

Mål på strukturnivå

- Samarbete mellan olika externa aktörer gör att man synliggör och skapar ett bredare utbud av insatser för aktuella behovsgrupper.
- Etableringstiden har kortats. Effektivare resursutnyttjande och snabbare väg till egen försörjning.
- Efter tre år finns ett nytt arbetssätt etablerat mellan Arbetsförmedlingen och Vuxenutbildningen.

Mål på gruppnivå

- 100 deltagare per år får del av insatsen, rullande intag med målet 300 deltagare under tre år.
- 70 % av deltagarna i arbete eller studier senast 6 månader efter avslutad insats.

Mål på individnivå

- Effektivare språkinläring
- Förkortad etableringstid

Målgrupp

Insatsen vände sig till personer som var i behov av språkutveckling och var inskrivna på Arbetsförmedlingen i etableringsprogrammet eller jobb och utvecklingsgarantin. Kvinnor med låg utbildning var en prioriterad målgrupp i båda programmen.

Genomförande

De första två månaderna i projektet var fokus på att sätta struktur, arbeta fram arbetssätt samt kontakta andra aktörer för samarbete. I början av oktober utsågs två kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen för hjälp med intagsprocessen till Samspråk. I mitten av oktober började projektets arbetsförmedlare. De första deltagarna startade 24 oktober 2017.

Deltagare – urval och kriterier

Från början var tanken att personer som studerade på Vuxenutbildningen på SFI, svenska för invandrare, och personer som var klara med SFI och studerade grundläggande svenska som andraspråk med studiestartstöd skulle ingå i projektet. Studiestartstöd är ett bidrag man kan få om man är arbetslös och har kort tidigare utbildning. Det visade sig att personer som hade studiestartstödet inte kunde vara inskrivna i jobb och utvecklingsgarantin på Arbetsförmedlingen, vilket gjorde att de inte kunde delta i projektet. Därmed vände sig projektet enbart till personer som studerade på SFI.

Projektet trodde att tillströmningen av deltagare skulle vara stor. Språknivån kunde inte vara allt för låg då allt skulle vara på svenska. Kriterier för att delta i projektet bestämdes vara: kvinna, låg utbildningsbakgrund, ålder 35 - 50 år, SFI C eller D nivå samt att man skulle kunna föra ett enkelt samtal. Detta var innan det visade sig att det inte alls var lätt att få in deltagare till projektet. Åldersintervallet togs bort redan vid andra intaget i december 2017 och även deltagare på SFI B-nivå inkluderades. Det fortsatte ändå vara svårt att få in deltagare till projektet, varför man från hösten 2018 beslutade att även ta in kvinnor med högre utbildning. Projektet vände sig även till arbetsmarknad på Försörjningsstöd för att den vägen få in deltagare till projektet och samarbete med dem pågick sen under hela projekttiden. Många deltagare kom till Samspråk denna väg. Den stora spridningen på svenskanivån, där vissa hade mycket låg nivå på svenskan, blev en utmaning i undervisningen. Men det fanns också fördelar med fler olikheter och erfarenheter, det skapade dynamik i grupperna.

Arbetsgruppen

Samspråk bedrevs på Vuxenutbildningen, Södertälje kommun där alla i arbetsgruppen var lokaliserade. Vid projektstart bestod arbetsgruppen av projektledare 50 %, kurator 50 %, arbetsförmedlare 100 %, administratör 100 %, speciallärare 50 %, hälsopedagog 75 %, studie och yrkesvägledare 25 % samt specialpedagog 100 %. Under resans gång skedde vissa tjänsteförändringar i arbetsgruppen. Från början var det tänkt att deltagarna i projektet skulle läsa SFI med yrkesinriktning. En specialpedagog i projektet skulle stötta lärarna i deras arbete. Det blev inte möjligt att ha yrkesinriktad undervisning på SFI för deltagarna. Då projektet också tidigt upptäckte att kunskapsnivån var låg hos deltagarna när det gällde arbetsliv och samhälle, valde projektet att anställa en pedagogisk vägledare inom arbete och samhälle, med start i augusti 2018, i

stället för en specialpedagog. När tjänsterna speciallärare, hälsopedagog och studie- och yrkesvägledare avslutades i början av 2019 gjordes en del tjänsteförändringar för att arbeta mer med praktisk svenska i vardagen och väva in språket i fler delar i projektet. Utifrån detta utformades tjänsterna språkpedagog – hälsa och integration på 100 % och pedagogisk vägledare – språk på 50 %. Projektet kunde också konsultera och få hjälp av speciallärare och studie och yrkesvägledare vid behov.

Arbetsgruppen hade möten varje vecka för avstämning och planering samt för att se att arbetet bedrevs i linje med uppdrag och mål. Ärendedragning hölls en gång i månaden. Även regelbundna planeringsdagar hölls för att planera framåt och se om förändringar behövde göras.

Den senast sammansatta arbetsgruppen bestod av sex personer enligt nedan:

- Projektledare 50 % / Kurator 50 %
- Arbetsförmedlare 100 %
- Pedagogisk vägledare – arbete och samhälle 100 %
- Språkpedagog, - hälsa och integration 100 %
- Administratör, deltagarstöd/språkstöd/datastöd 100 %
- Pedagogisk vägledare - språk 50 %

Styrning och ledning

Medlemmar i Samspråks styrgrupp var:

- Kjell Sjunndemark, Samordningsförbundet i Södertälje
- Micaela Magnusson, Samordningsförbundet i Södertälje
- Christer Andersson, Arbetsförmedlingen
- Hamest Laklakian, Arbetsförmedlingen
- Anna Flink, Arbete och Försörjning, Socialkontoret, Södertälje kommun
- Achilles French, Vuxenutbildningen, Södertälje kommun
- Birgitta Paulander, Vuxenutbildningen, Södertälje kommun

Styrgruppen träffades var sjätte vecka för att säkerställa att verksamheten bedrevs i enlighet med beslutad verksamhetsplan och överenskommelse. Arbete och Försörjning, Socialkontoret erbjöds plats i styrgruppen tidigt i projektet för att underlätta samverkan, då flera deltagare också hade ekonomiskt bistånd. Under projektets gång beslutade styrgruppen även om förändringar av tjänster.

Processen i Samspråk

Nedan framgår vägen till och genom Samspråk.

Vägen till Samspråk

Urval - Deltagarna valdes ut av handläggare på Arbetsförmedlingen inom etableringsprogrammet och jobb och utvecklingsgarantin.

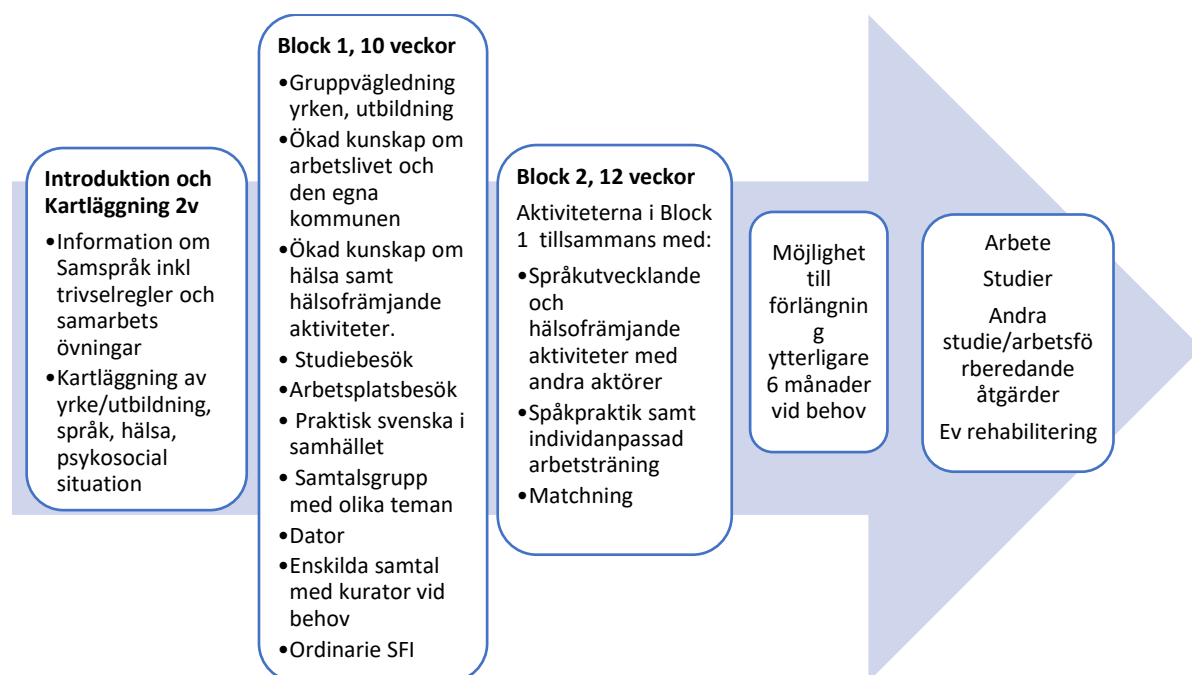
Intag - Samspråk hade tre intag per år. 32 - 34 personer per intag fördelat på en förmiddags- och en eftermiddagsgrupp.

Information - Två utvalda kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen kallade de personer som valts ut till ett informationsmöte om insatsen på Arbetsförmedlingen.

Inskrivning - Personer som bedömdes aktuella för att delta i Samspråk skrevs in i insatsen i 6 månader. Möjlighet till förlängning ytterligare 6 månader vid behov.

Hälften av deltagarna skulle komma från etableringsprogrammet och hälften från jobb och utvecklingsgarantin. Deltagarna anvisades sex månader till projektet och deltog i Samspråk alla vardagar på för- eller eftermiddag. Den andra delen av dagen studerade de allra flesta SFI på Vuxenutbildningen. Kurator i projektet var regelbundet på möten med lärarna för att fånga upp hur studierna gick på SFI för deltagarna. Deltagarna i Samspråk var på B, C eller D nivå på SFI. Efter sex månader fanns möjlighet till förlängning ytterligare sex månader i insatsen om behov fanns. Till största del var all information och dialog på svenska. Språkstöd/tolk användes sparsamt. Vid vissa informationstillfällen förekom språkstöd samt vid individuella samtal med kurator kunde tolk vara nödvändigt för att föra ett samtal på djupare plan och därmed kunna inhämta mer information. Nästan alla, ungefär 90 % av deltagarna, talade samma modersmål, arabiska.

Vägen genom Samspråk

Ovan beskrivs vägen genom Samspråk. Deltagarna startade projektet med två veckors introduktion och kartläggning gällande yrke och utbildning, språk, hälsa och psykosocial situation. Detta för att få en bättre helhetsbild av deltagaren och tidigt kunna identifiera eventuella hinder och behov av stöd samt även meriter. Dessa veckor upprättades också trivselregler samt olika samarbetsövningar för att lära känna varandra och arbeta samman gruppen. Viktiga ingredienser i projektet var bra bemötande och höga förväntningar med fokus på motivation och egenmakt. Efter introduktionen startade de olika aktiviteterna med medarbetarna i arbetsgruppen. De beskrivs mer utförligt här nedan.

Aktiviteter utifrån uppställda mål

Nedan beskrivs aktiviteter genomförda i och utanför projektet av medarbetare och andra aktörer.

Aktiviteter genomförda av projektets medarbetare

Arbetsförmedlare

Höll i gruppvägledning under 12 veckor där syftet var att deltagaren skulle kunna relatera sina resurser, erfarenheter och önskemål till arbetsmarknadens krav och möjligheter och kunna göra ett övervägt val av arbete och utbildning. Målet med vägledningen var att öka självinsikten, bredda perspektiv samt utforma en planering som kunde föra individen närmare sina mål mot yrkeslivet.

Genom grupparbeten och egna övningar med fokus på olika yrken ökade deltagarnas språkkunskaper inom dessa områden och ökad kunskap gjorde att deltagarna kunde sätta upp mer realistiska mål när det gällde yrke och utbildningar.

Pedagogisk vägledare – arbete och samhälle

Deltagarna fick ökad kunskap om demokrati och yttrandefrihet och om arbetslivet i Sverige: yrken, arbetsplatser, arbetsmiljö, lagar och regler, oskrivna regler, lön, skatt samt hur man hittar arbete. Deltagarna intervjuade personer på olika arbetsplatser samt fick öva på att tala inför grupp. Det ingick flertal arbetsplatsbesök. Deltagarna fick också hjälp till praktik, att söka jobb via företags hemsidor och via platsbanken, läsa och förstå platsannonser. Möjlighet att få hjälp att skriva CV och personligt brev på individuell nivå fanns också. Även studiebesök på olika platser i Södertälje med omnejd för att deltagarna skulle öka sin kännedom om Södertälje och lokalsamhället.

Tidigt i projektet upptäcktes att det fanns stora brister i kunskapen hur arbetslivet och det svenska samhället är uppbyggt och fungerar, även om man bott flera år i Sverige. Då många aldrig varit ute i förvärvsarbete tidigare hade de inte heller något arbete att relatera till. Arbetsplatsbesöken gjorde att deltagarna fick inblick i hur det kan se ut och vara på olika arbetsplatser.

Språkpedagog – hälsa och integration

Här fick deltagarna ökad kunskap om kost, sömn, motion, stresshantering och motivation och fick öva på att reflektera över sina levnadsvanor och hur man kunde förbättra sin hälsa. Syftet var att bli mer medveten om det egna ansvaret för hälsan för att må bättre och därigenom öka sin arbetsförmåga. Rörelsepåsar, stavgång och yoga/avslappning har ingått. Det har även ingått många studiebesök och hälsofrämjande aktiviteter där deltagarna kommit till nya platser och nya sociala sammanhang.

Många upplevde ohälsa på olika sätt. Stress med sömnbesvär, ångest och oro var vanligt. Många hade ont i kroppen och även rädsla för att ha ont och trodde sig må bättre av att undvika fysisk aktivitet. På grund av detta kände de sig begränsade gällande arbete och vad de kunde klara av. Mycket arbete lades på att reflektera över livssituationen och vad man själv kan göra. För många var det ovant att berätta om och reflektera över sig själv. Det egna ansvaret lyftes mycket i projektet.

Pedagogisk vägledare – språk

Här var fokus på det praktiska språket, det som behövs för att klara sig självständigt i olika situationer i samhället. Den kunskap deltagarna hade med sig från SFI utvecklades vidare här, där fokus var på att våga prata svenska samt ha diskussioner inom olika ämnen. Det ingick även grammatik, att lära sig nya begrepp samt fördjupning av teman i vardagen som boende, vård, ekonomi, naturen, oskrivna regler och normer.

Dialogbaserad undervisning i mindre grupper med ämnen som var vardagsnära och som berörde var framgångsrikt sätt för effektivare språkinläring. Det väckte intresset till att delta och att vilja komma till tals. Det blev viktigare att få delta i samtalen än att allt blev rätt.

Kurator

Höll i samtalsgrupp där fokus var att samtala om ämnen som demokrati, mänskliga rättigheter, likabehandling, jämställdhet, psykisk ohälsa. Deltagarna gjorde värderingsövningar samt hade reflekterande samtal om att vara kvinna i Sverige och i hemlandet, vem man är och vart man vill framöver.

Det blev ofta livliga diskussioner i samtalsgruppen och många ville säga vad de tyckte och berätta om sina erfarenheter. Jämställdhet var ett populärt ämne där många uppskattade att de i Sverige fick större möjligheter till mer självständighet och att kunna försörja sig själva.

Administratör -deltagarstöd/språkstöd/datastöd

Undervisade i datakunskap, hur de själva digitalt kunde betala räkningar, boka tid hos läkare via 1177, beställa folkbokföringsdokument från skatteverket. Även hur man hittade jobbannonser, sökte jobb, utbildning och skickade aktivitetsrapport via Arbetsförmedlingens webbplats.

Deltagarna själva efterfrågade mer datakunskaper då allt mer blir digitaliserat och många hade låg kunskap i ämnet. Projektet lade därför till detta. Många kunde till exempel inte hantera aktivitetsrapporter självständigt utan var beroende av att andra i familjen eller släkten hjälpte dem.

Aktiviteter genomförda med andra aktörer

Flera aktiviteter var i samarbete tillsammans med andra pedagoger och aktörer. Det var bland annat matlagningskurs på svenska, körsång med uppträdande, yoga/avslappning, vandring i naturen, utbildning i första hjälpen, dynamisk pedagogik, föräldrautbildning och om våld i nära relation. Några grupper fick möjlighet att gå på simskola. En återkommande aktivitet var cykelkurser tillsammans med Friluftsfrämjandet och Friskis och Svettis. 4 cykelkurser hölls och 33 deltagare lärde sig cykla. *De hälsofrämjande aktiviteterna hade stor plats i projektet med syfte att deltagarna skulle komma mer i rörelse, våga prova nya saker och bli mer motiverade. Många uttryckte att de med alla aktiviteter mådde bättre och var gladare. Även att de lärde sig svenska genom aktiviteterna. Vissa aktiviteter innebar att gå utanför sin komfortzon vilket gjorde att flera upptäckte att de kunde och vågade mer än de trodde. Som en jublande ropade när hon cyklade iväg utan stöd "Nu känner jag att jag kan klara allt".*

Deltagarna tog sig också själva till aktiviteter med andra aktörer, som språkcaféer, studiecirklar, skaparverkstad och olika former av fysisk aktivitet på olika träningsanläggningar. Aktörer som projektet har samarbetat med har varit ABF, Bilda, Folkuniversitetet, Friluftsfrämjandet, Svenska kyrkan, Equmeniakyrkan, Röda korset, Hagabergs folkhögskola, Friskis och Svettis, Korpen, Röda korset, Storstadsbadet i Tumba.

Många hade inte rört sig så mycket i Södertälje med omnejd. Aktiviteter med andra aktörer gav deltagarna möjlighet att lära sig att ta sig till nya platser på egen hand samt få delta i andra sammanhang med andra svensktalande personer. Aktiviteterna med andra aktörer var uppskattade och populära. Just detta var stort för deltagarna, att få använda svenskan i andra forum än i skolan, få praktisera det de lärt sig. De hade inte sådana platser naturligt annars.

Under 2018 fick deltagarna möjlighet att få en svensk kompis via Kompis Sverige. Kompis Sverige matchar etablerade personer i Sverige med nyanlända/icke etablerade personer i Sverige. Matchningen utgår från intressen, livssituation och personlighet och man träffas och gör olika aktiviteter tillsammans. Kompis Sverige besökte alla pågående grupper i Samspråk under 2018. *Kompis Sverige var ett bra koncept som skulle behövas i Södertälje för att öppna upp gränserna mellan varandra. Många deltagare visade stort intresse över att få en kompis. Att få gå och fika eller göra andra aktiviteter med någon som kunde språket var något många var intresserade av. Men då det var svårt att hitta etablerade personer i Södertälje att matcha mot och deltagarna i Samspråk till största del önskade en kompis i Södertälje, togs beslut att inte fortsätta med denna insats efter 2018.*

Samarbete med andra befintliga insatser samt verksamheter

Samspråk samarbetade med Rehabarenan på Torekällberget för deltagare med behov av arbetsträning efter Samspråk. I vissa fall där deltagare var i behov av mer samordnat stöd och inte klarade att delta i aktiviteterna i Samspråk rekommenderades Mia-projektet.

Det var även viktigt för projektet att ha ett bra samarbete med socialkontoret i kommunen då många deltagare även hade ekonomiskt bistånd. Det var kontinuerlig kontakt med handläggarna under projektets gång samt trepartsmöten erbjöds och hölls tillsammans med deltagare i samband med avslut i projektet när projektet såg att behov fanns.

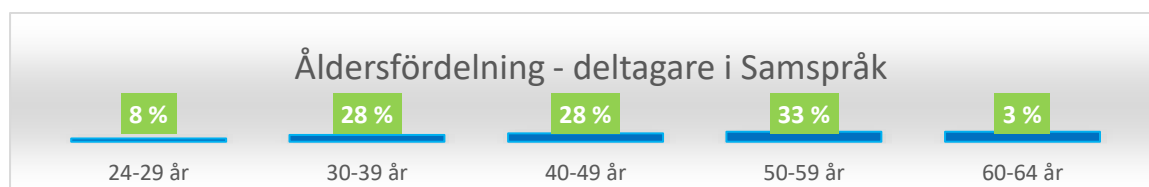
Resultat och analys

Deltagare

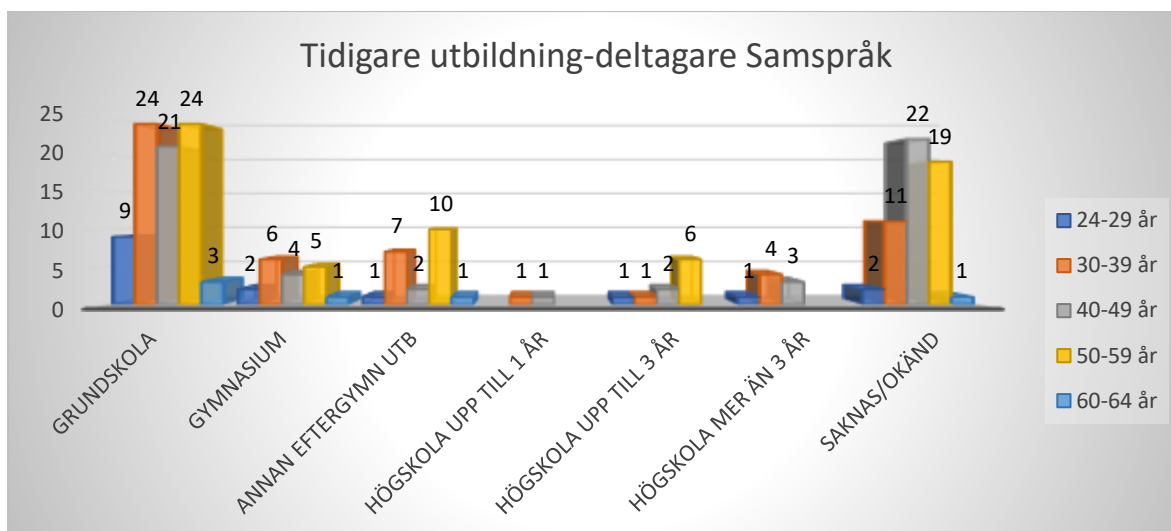
Totalt deltog 205 deltagare i Samspråk. 195 deltagare registrerades med personnummer i uppföljningssystemet SUS och 10 deltagare registrerades av olika anledningar anonymt. Det är de 195 deltagare som registrerats med personnummer som redovisas nedan i resultatet.

Deltagarna anvisades från etableringsprogrammet eller jobb och utvecklingsgarantin på Arbetsförmedlingen. Fördelningen var tänkt hälften från respektive program, men då antalet nyanlända minskade under projektiden blev resultatet 53 deltagare från etableringsprogrammet och 142 deltagare från jobb och utvecklingsgarantin. 49 deltagare i jobb och utvecklingsgarantin hade även ersättning från försörjningsstöd.

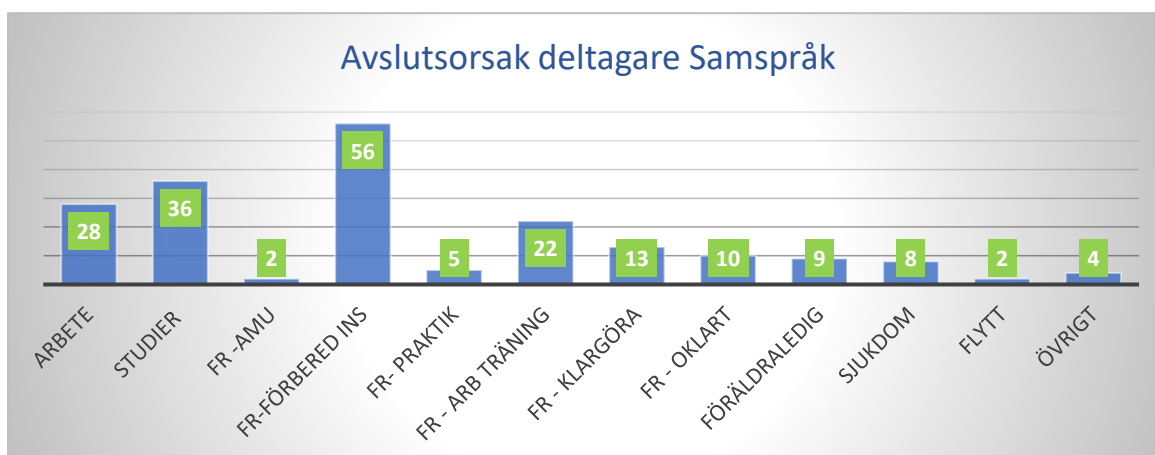
Nedan framgår hur åldersfördelningen såg ut i Samspråk. Åldersspannet var 24 - 64 år. Deltagarna var ganska jämt fördelade mellan åldrarna 30 - 59 år med något fler i åldrarna 50 - 59 år.

Tabellen nedan visar deltagarnas utbildningsnivå. Kategorin saknas/okänd innebär att grundskoleutbildningen inte är slutförd. 136 deltagare hade grundskola eller lägre som sin högsta avslutade utbildning. 18 deltagare hade gymnasienivå och 41 deltagare hade studerat vidare efter gymnasiet.

Avslutsorsaker

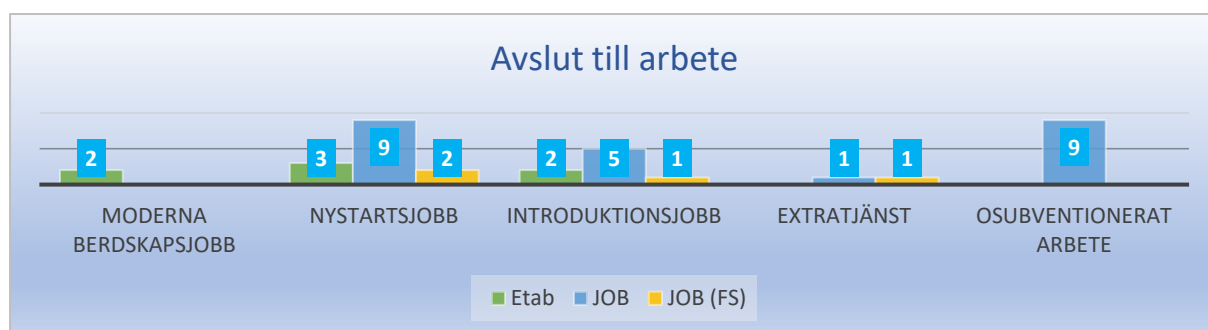

Ovan framgår vad deltagarna gick vidare till direkt efter insatsen. De som gick vidare till arbete och studier beskrivs mer detaljerat längre ner. Totalt avslutades 108 deltagare till fortsatt rehabilitering (FR). Denna kategori har delats upp för att bättre beskriva vad deltagarna gick vidare till - 2 deltagare till arbetsmarknadsutbildning (AMU), 56 deltagare till andra förberedande insatser hos Arbetsförmedlingen, 5 deltagare till praktik, 22 deltagare påbörjade eller väntade på arbetsträning (av dessa gick 5 deltagare till arbetsträning på Rehabarenan), 13 deltagare hade olika hinder som behövde klargöras och där specialister på Arbetsförmedlingen behövde konsulteras, 10 deltagare avslutades till oklart då det inte var klart hur planeringen såg ut efter insatsen. Av de som avslutades till fortsatt rehabilitering fortsatte 73 deltagare studera SFI direkt efter insatsen.

Arbete och studier (CSN-berättigade)

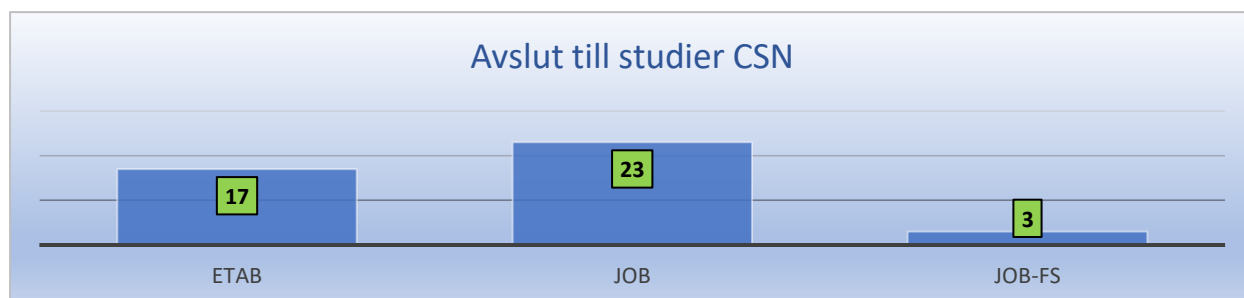
När rapporten skrivs hade totalt 35 deltagare gått vidare till arbete. 28 deltagare gick direkt vidare till arbete efter insatsen och ytterligare 7 deltagare gick till arbete senast 6 månader efter insatsens slut. De 35 deltagarnas åldersfördelning var: 9 % -24-29 år, 26 % -30-39 år, 31 % -40-49 år och 34 % -50-59 år. 80 % av de som gick ut i arbete hade grundskola eller lägre utbildningsnivå. 20 % hade gymnasium eller högre utbildning. I tabellen nedan framgår vilket program de var inskrivna i på Arbetsförmedlingen när de började i insatsen. 7 deltagare kom från etableringsprogrammet (Etab)

samt 28 deltagare från jobb och utvecklingsgarantin (JOB) där 4 deltagare även hade försörjningsstöd, JOB (FS). 26 deltagare gick vidare till subventionerat arbete och 9 till osubventionerat arbete.

Deltagarnas ålder var relativt jämnt fördelade i åldrarna 30-59 år. Den största åldersgruppen i projektet var 50-59 år och i denna åldersgrupp gick också flest gick vidare till arbete vilket var positivt, då det ofta kan vara svårare att i lite högre ålder komma ut i arbete.

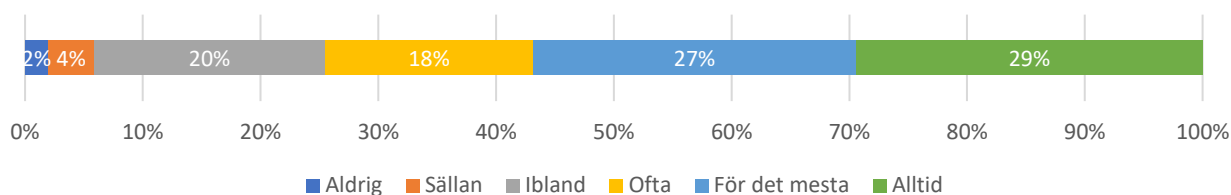
Totalt 43 deltagare hade, när rapporten skrivs, gått vidare till CSN-berättigade studier. 36 deltagare gick vidare till studier direkt efter insatsen. 6 månader efter insatsens slut hade 1 deltagare avbrutit sina studier och gått till arbete och ytterligare 8 personer hade gått vidare studier. Här var åldersfördelningen: 22 % - 24-29 år, 46 % - 30-39 år, 22 % - 40-49 år och 10 % -50-59 år. Här var det fler i de yngre åldersgrupperna som gick vidare till studier. 58 % av de som gick ut i arbete hade grundskola eller lägre utbildningsnivå. 42 % hade gymnasium eller högre utbildning. Av de deltagare som gick vidare till studier (CSN-berättigade) var 17 deltagare från etableringsprogrammet och 26 deltagare från jobb och utvecklingsgarantin, där 3 deltagare även hade försörjningsstöd (FS).

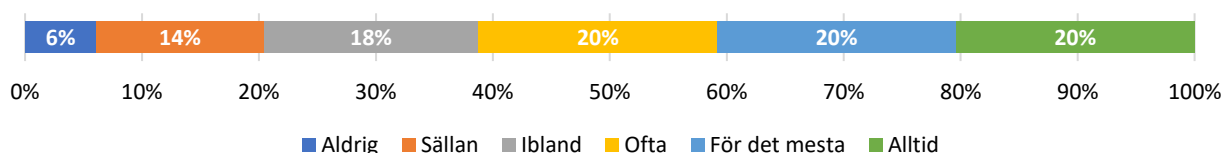
Enkäter

Deltagarna besvarade enkäter under pågående insats och vid avslut. Nedan presenteras svaren på ett urval av frågor som berör mål och resultat i insatsen. Svaren är från enkät vid avslut.

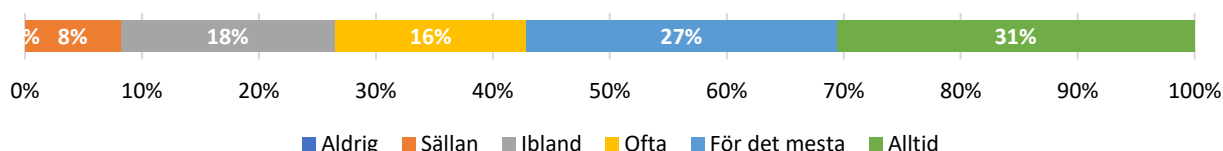
Har du fått stöd på ett sätt som är till stor nytta för dig?

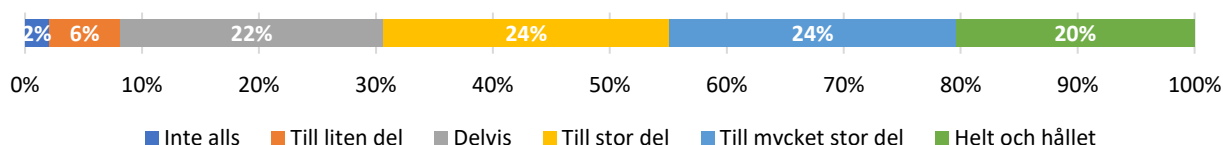
Har du fått vara med och bestämma vilket stöd du får/har fått?

Har stödet fått ta den tid du behövt?

Känner du dig mer redo att kunna arbeta eller studera?

Många upplevde att de hade fått det stöd de behövde och att de fått möjlighet att vara med och påverka. 68 % upplevde till stor del, till mycket stor del eller helt och hållet att de var mer redo att kunna arbeta eller studera vid avslut av insatsen.

Måluppfyllelse

Mål på strukturnivå

Samarbete mellan olika externa aktörer gör att man synliggör och skapar ett bredare utbud av insatser för aktuella behovsgrupper.

Projektet har samarbetat med flertal externa aktörer med fokus på språk, hälsa/fysisk aktivitet, natur, konst. Stort intresse fanns hos de olika aktörerna att komma i kontakt och arbeta med målgruppen men flera upplevde att det var svårt att veta hur de skulle nå målgruppen. För deltagarna har samarbetet inneburit nya kontakter och andra verksamheter har synliggjorts som de även kan ta del av utanför och efter projektet.

Etableringstiden har kortats. Effektivare resursutnyttjande och snabbare väg till egen försörjning.

Arbetsförmedlingens och Vuxenutbildningens täta samarbete i projektet har gjort att deltagarna fått mer sammanhållet stöd, gemensamma planeringar och kortare beslutsvägar. Detta samt att eventuella arbetshinder och behov av stöd kunnat upptäckas tidigt har gjort arbetet mer effektivt.

med mer realistiska planeringar. Vägen till egen försörjning med sammanhållet stöd bör göra att etableringstiden kortas.

Efter tre år finns ett nytt arbetssätt etablerat mellan Arbetsförmedlingen och Vuxenutbildningen.

Modellen som utarbetades i projektet bygger på närhet och tillgänglighet vilket har varit bra komponenter för ett effektivare och mer sammanhållet arbete, både för medarbetare och deltagare. Det har även inneburit mer förståelse för varandras arbete. Arbetsförmedlarens samarbete med elevhälsa och SFI-lärare på skolan har varit en viktig del i planeringen för deltagarna. Utifrån situationen på Arbetsförmedlingen är det i dagsläget dock osäkert hur samarbetet kan se ut i framtiden.

Mål på gruppnivå

100 deltagare per år får del av insatsen, rullande intag med målet 300 deltagare under tre år.

2017 - 22 deltagare av 50 planerat, 2018 – 88 deltagare av 100 planerat, 2019 - 92 deltagare av 100 planerat, 2020 - 0 deltagare av 50 planerat. Totalt 205 deltagare av 300 planerat. En anledning till det lägre antal deltagare än planerat har varit svårigheten för Arbetsförmedlingen att fylla antal platser. En annan anledning var att projektet avslutades drygt 4 månader i förtid vilket innebar att projektet hade två intag (32 - 34 deltagare per intag) färre än planerat.

70 % av deltagarna i arbete eller studier senast 6 månader efter avslutad insats

När denna rapport skrivs kan deltagare som avslutades i mars 2020, 22 personer, inte tas med i beräkningen då mättiden, vidare till arbete eller studier senast 6 månader efter avslutad insats, inte är uppnådd. Av de 173 deltagare som var registrerade i SUS utvärderingssystem med personnummer och vars mättid var uppnådd gick 45 % vidare till arbete eller studier senast 6 månader efter avslutad insats.

Mål på individnivå

Effektivare språkinläring

Projektet ser att dialogbaserad undervisning i mindre grupp, med vardagsnära ämnen som berör, med diskussion och reflektion, var ett framgångsrikt koncept för språkinläringen. Även många olika aktiviteter utanför skolan med möjlighet att prata svenska i nya och olika sammanhang och med andra personer hade också betydelse. Deltagarna själva uttryckte, att de började våga prata svenska i Samspråk, vilket många tidigare varit rädda för, samt att de också förstod svenska bättre efter insatsen.

För att kunna göra bättre bedömning av språkinläringen och se vilken färdighet i svenska språket deltagarna hade började projektet under hösten 2019 använda CEFR skalan som metod. CEFR-skalan, eller Europa-skalan som den också heter, är utformad av Europarådet som en gemensam referensram för kunskapsnivån inom främmande språk. I och med att projektet slutade i förtid kunde någon utvärdering av metoden inte göras då det inte fanns tillräckligt underlag.

Förkortad etableringstid

Någon jämförelse gällande etableringstiden med personer som var inskrivna i programmen på Arbetsförmedlingen och som inte deltog i insatsen har inte gjorts, varför det inte går att med säkerhet säga att etableringstiden förkortats för deltagarna i Samspråk. Men sammanhållet stöd och samsyn myndigheter emellan bör vara faktorer som bidrar till kortare etableringstid.

Reflektioner och iakttagelser

Många utanför projektet blev intresserade när de hörde om projektet och trodde på projektets upplägg, att det skulle bli framgångsrikt, vilket det också blev. Projektet var utåtriktat och var i kontakt med många aktörer och verksamheter. Flera aktörer kontaktade projektet med förslag om olika samarbeten och andra projekt önskade komma på besök och få mer information om hur projektet arbetade. Projektet var även på utbildningsdepartementet och informerade om insatsen. SVT i Södertälje gjorde också ett reportage om projektet.

Att ha fokus på viktiga delar i livet med språket i centrum, arbete, hälsa, integration, gjorde projektet meningsfullt. Att deltagarna tidigt lär sig hur arbetslivet i Sverige fungerar och även förstår begrepp är av vikt för att närma sig arbetsmarknaden och att kunna sätta upp mål för sig själv när det gäller yrke och arbete. Viktigt att också få ökad kunskap om hur hälsan påverkar oss på olika sätt och vikten av god hälsa och vad man själv kan göra för att må bättre.

Deltagarna i etableringsprogrammet, som inte hade varit så länge i Sverige, var ofta mer positiva och motiverade till att delta i insatsen från början. De var också mer tacksamma för alla möjligheter de fick i projektet. Det var mer vanligt att deltagarna, som varit arbetslösa längre tid, var mer uppgivna och omotiverade vid start och upplevde att de bara flyttades runt i olika insatser utan att det ledde till något. Av de deltagare i projektet som hade ekonomiskt bistånd hade fler mer problem och hinder av olika slag, och det framkom även i resultatet att få av dessa gick vidare till arbete/studier.

I stort talade deltagarna enbart svenska i skolan och umgicks enbart med personer som talade deras modersmål. De var ovana och rädda för att prata svenska. Ca 90 % av deltagarna var arabisktalande och de klarade sig i Södertälje på sitt modersmål, överallt, vilket också blir ett hinder för integration. Det skapar inte naturliga behov av att skapa nya relationer och nya sammanhang. Det var en utmaning. Deltagarna sa själva att ett stort problem att lära sig svenska var att så många pratar arabiska. I klassrummet gick språket det lätt över till arabiska. De som kunde svenska bättre gick in och översatte till de som kunde mindre. Det gjorde att de som kunde mindre inte fick möjlighet att själva komma fram till svaren. De som inte talade arabiska kände sig i början ofta utanför, men de var en stor tillgång i gruppen, då det blev nödvändigt att prata svenska med varandra.

Många var stressade, sov dåligt och bar på mycket oro och ångest. Många hade varit med om svåra saker i livet, hade släkt i andra länder de inte kunde träffa, hade inte egna boenden utan flyttade runt hela tiden, levde i svåra relationer och omständigheter. Den förstärkta elevhälsan gjorde att deltagarna fick möjlighet till extra stöd och hjälp tidigt i projektet. I kuratorskontakten fanns möjlighet att prata med någon utanför familj och släkt om sina problem och få hjälp att se vilken hjälp som var möjlig att få. Många hade också behov att få hjälp med myndighetskontakter. Att bli lyssnad på, få stöd och hjälp var ofta stressreducerande. Speciallärare/specialpedagog fanns också tillgängliga när sådant behov av stöd fanns. Klart är att många i målgruppen är i behov av både psykosocialt och pedagogiskt stöd för att kunna fokusera och bättre klara studierna.

Det nära samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Vuxenutbildningen var avgörande till att så pass många gick vidare till arbete. Ett par arbetsplatsbesök resulterade i möjlighet till praktik som sen ledde till anställningar. Arbetsförmedlaren kunde snabbt fatta beslut om praktik och

anställningsstöd när anställning blev aktuellt. Även samarbetet mellan arbetsförmedlaren och elevhälsan gjorde att man tidigt kunde identifiera hinder och stödbehov och deltagarna fick möjlighet att träffa specialister på Arbetsförmedlingen för att klargöra eventuella hinder för arbete. Så samarbetet gjorde också att fler som var i behov av stöd synliggjordes och mer realistiska planeringar kunde göras.

Alla deltagare kunde inte ta till sig projektet helt på grund av olika problem och hinder. Vägen till egen försörjning var lång för många. Vissa var också fortsatt omotiverade och vissa ville inte förändring.

Men projektet upplevde att de flesta fick ut mycket i projektet, både språkligt och att de gick mer stärkta och motiverade ur projektet. Flera av deltagarna var tydliga med när de avslutat projektet, att de inte ville tillbaka till där de var innan projektet, utan att de ville vidare i livet. Projektet ser det som ett högt betyg.

Under hösten 2019 gjorde Samordningsförbundet en utvärdering av projektet där man kopplade den aktuella forskningen om andraspråksinläring till projektets metoder och arbetssätt. Här framkom att Samspråk arbetade i linje med vad forskningen säger är framgångsrikt. Flera forskare förespråkar när det gäller vuxnas andraspråksinläring att utveckling av den kommunikativa språkförmågan ska ske genom *samtal och samarbeten*, att en viktig uppgift är att *väcka viljan att kommunicera och bevara den genom meningsfulla och roliga aktiviteter*. Att *mindre grupper ger talutrymme*. Forskning inom arbetsmarknadsinsatser visar att *arbetet blir mer effektivt och ger bättre resultat när man har flera parallella aktiviteter* än när man enbart har en aktivitet i taget.

I intervju med deltagarna i utvärderingen framkom att de upplevde att de pratade mycket mer svenska i Samspråk än på SFI och att de i Samspråk hade börjat våga prata svenska. Det framkom också att de upplevde att de mådde bättre efter att ha börjat Samspråk, att aktiviteterna hade gjort att de blivit mer aktiva. Även att få nya vänner i gruppen betonades som viktigt.

Samspråk deltog också under året i en rapport från Tillväxtverket, 2019. Där framkom att deltagarna upplevde att de under de olika aktiviteterna i Samspråk fick möjlighet att mer praktiskt öva på svenskan som de lärt sig på SFI, vilket de upplevde som en effektiv metod. Det framkom också att det var en trygghet att det enbart var kvinnor i grupperna och man trodde inte att man skulle våga delta lika aktivt om grupperna hade varit blandade. Deltagarna upplevde själva att bristande kunskaper i svenska var det största hindret för att lyckas komma ut i arbete.

Rapporten från Tillväxtverket tog också upp att insatser med stort fokus på social integration och språk gör att man riskerar att tappa arbetsmarknadsperspektivet. Samspråk har haft mycket fokus på arbete, en pedagogisk vägledare arbetade i stort enbart med detta samt arbetsförmedlaren hade vägledning med deltagarna. Behov av mer arbetsnära insatser är dock stort om fler ska komma vidare till arbete, så även för deltagarna i Samspråk.

Mycket i Samspråk blev framgångsrikt och många deltagare gick vidare till arbete och studier. Målet 70 % vidare till arbete eller studier var högt ställt och projektet hade höga ambitioner. När rapporten skrivs hade 45 % gått vidare till arbete eller studier av de 173 deltagare, som var registrerade i SUS och som uppnått måttiden - vidare till arbete eller studier senast 6 månader efter avslutad insats. 22

deltagare kan inte mätas ännu. 70 % kommer inte att uppnås, men projektet är mycket nöjda med resultatet. Målgruppen har det tufft att ta sig ut på arbetsmarknaden, där även enkla arbeten är svåra att få. Många av deltagarna hade även vid avslut i projektet fortsatt stora behov av stöd på olika sätt och behövde mer arbetsnära insatser.

Positivt är också att många vid avslut i insatsen upplevde att de förflyttat sig närmare mot arbete eller studier. 68 % av deltagarna svarade i en enkät när de skulle sluta i Samspråk att de kände sig mer redo att kunna arbeta eller studera. Att de fick ökad kunskap om yrke och arbetsliv i projektet gjorde att deras mål mot arbete och studier kunde bli tydligare. Många sa att de i projektet lärde sig mer svenska och vågade prata svenska, att de mådde bättre och kände sig gladare, att de bröt sin isolering och blev mer aktiva, att de vågade mer. Det kan ha varit några av orsakerna till att deltagarna kände sig mer redo till att börja arbeta eller studera vidare.

Jämställdhet och inkludering

Arbetsgruppen arbetade för att i alla delar ha perspektiv på jämställdhet och inkludering. Yrkesområden utgick från individens egenskaper, intressen och styrkor istället för de mer könstereotypa eller det som förväntades kulturellt. Det var dock en utmaning att förändra normer, många var ändå fast i att välja traditionella kvinnoyrken som vård- och barnomsorg.

Deltagarna tog återkommande upp att dagarna var för långa med både SFI och Samspråk och att läxor från SFI därför inte hanns med. När deltagarna kom hem hade de många sysslor i hemmet, allt låg på dem och de kände stor stress. Att delegera till andra familjemedlemmar sågs som omöjligt för många. En del av kvinnorna, främst de yngre, inspirerades dock till tankar om mer jämställdhet i hemmet och fördelning av hushållssysslorna. Jämställdhet var ett ämne som diskuterades mycket med deltagarna och ett ämne deltagarna själva tyckte var viktigt att lyfta och prata om.

Implementering

Vuxenutbildningen ser att det finns möjligheter att lyfta in delar från Samspråk i ordinarie verksamhet. Något som identifierats är orienteringskurser, där delar från Samspråk skulle kunna ingå. Kurserna skulle kunna erbjudas omstartselever, elever som en eller flera gånger påbörjat sina studier på SFI och som utgör ca 50 % av eleverna. Om dessa elever skulle få en bättre väg in på SFI, med utförligare kartläggning och behovsanpassning innan, skulle man redan från början kunna se till att eleverna hamnar rätt. Det skulle vara ett viktigt främjande och förebyggande arbete för att öka förutsättningarna att fler blir klara med SFI, och att fler sedan studerar vidare.

Under projektiden har både Arbetsförmedlingen och Vuxenutbildningen lärt sig av varandra och fått betydligt större insikter i respektive verksamhet samt en förståelse för de förutsättningar och regelverk som styr. Detta har medfört bättre samordning av insatser och åtgärder, samt att deltagarna inte behöver känna att man "drar" från olika håll. Båda parter ser att det täta samarbetet varit gynnsamt och att ett fortsatt nära samarbete är av vikt när det gäller målgruppen. Hur samarbetet skulle kunna se ut i framtiden är i dagsläget dock ovisst på grund av de förändringar som har skett på Arbetsförmedlingen.

Ekonomi

Nedan redovisas budget och faktiskt utfall för respektive år. I övriga kostnader ingår hälsofrämjande och språkutvecklande aktiviteter samt köp av tjänst. En av anledningarna till att utfallet blev lägre än budget är att vissa tjänster rekryterades senare i projektet samt att det blev glapp mellan tjänster som avslutades och nya tjänster som rekryterades under våren 2019.

Utfallet för 2020 redovisas enbart för kvartal 1, Q1, då projektet avslutades i förtid, 31 mars 2020.

Samordningsförbundet			Arbetsförmedlingen		
År	Budget	Utfall	Budget	Utfall	
2017 <i>Personal</i> <i>Övriga kostnader</i>	696 700 kr	309 466 kr <i>258 782 kr</i> <i>50 684 kr</i>	696 700 kr	412 965 kr <i>412 965 kr</i>	
2018 <i>Personal</i> <i>Övriga kostnader</i>	1 850 000 kr	1 315 899 kr <i>1 156 312 kr</i> <i>159 587 kr</i>	1 850 000 kr	1 375 433 kr <i>1 375 433 kr</i>	
2019 <i>Personal</i> <i>Övriga kostnader</i>	1 500 000 kr	1 240 184 kr <i>1 096 966 kr</i> <i>143 218 kr</i>	1 850 000 kr	1 602 563 kr <i>1 602 563 kr</i>	
2020 <i>Personal Q1</i> <i>Övriga kostnader Q1</i>	1 050 000 kr	Q1 167 571 kr <i>162 385 kr</i> <i>5 186 kr</i>	1 300 000 kr	Q1 448 391 kr <i>Q1 448 391 kr</i>	

Slutsatser

Sammantaget ser projektet att språkutvecklingen gynnats av de olika aktiviteterna både i och utanför skolan. Alla delar i projektet har haft fokus på att deltagarna ska bli mer självständiga och uppleva mer egenmakt. Att de ska vara mer rustade för att ta sig vidare mot arbete eller vidare studier. Projektet har sett hur deltagarna har växt på olika plan genom att prata inför grupp, träffa nya människor utanför hem och skola samt på egen hand ta sig till nya platser inom kommunen. Språket är en viktig nyckel till arbete och vidare studier, men att tro på sig själv och att våga är också viktiga parametrar. För en del har utvecklingen i språket varit viktigast medan andra har behövt andra delar, att stärka självförtroendet och lita på att man klarar mer än man tror.

Klart är att många av deltagarna är i behov av mycket stöd och hjälp hela vägen i processen till arbete och studier. Arbetsmarknaden ställer höga krav och exkluderar målgrupper som saknar till exempel språk, utbildning och arbetslivserfarenheter. Anställningsstöd har varit avgörande för att lyckas få ut personer som ovan målgrupp i sitt första arbete. Det finns ett stort behov av att etablera kontakt med samarbetspartner som hjälper till med utflödet till arbete.

Projektet hade inte blivit vad det blev utan projektmedarbetarna. Det har krävts stor flexibilitet i projektet med många olika aktiviteter, där ett schema kunnat ändras snabbt, där deltagarna har varit på olika språknivåer och haft olika problem och stödbehov. Periodvis har projektet inte heller varit fulltaligt vilket ställt ännu mer krav på medarbetarna. Medarbetarna har varit mycket engagerade, kreativa och lyhörda. Det har varit ett gott samarbete och att göra det lilla extra, både

för varandra och deltagarna, har varit självklart. En styrka har också varit att arbetsgruppen haft bred kompetens och att man på så sätt fått en bättre helhetsbild av deltagarna. Till detta har projektet även haft en engagerad styrgrupp som har varit öppen och lyhörd för att prova nya vägar samt gett stöd och uppmuntran vid behov.

Sagt av deltagarna

Innan Samspråk hade jag inte något hopp om framtiden. Jag känner nu att jag är starkare och jag tror på framtiden, att den kan bli bra. Att det är värt att kämpa. Jag vill utbilda mig och jobba.

Förut var jag ofta ledsen. Samspråk har varit bra för mig. Jag är gladare nu. Viktigt att få prata om ämnen hur man mår inombords, vad som påverkar oss i livet. Jag har lärt mig väldigt mycket.

Fördel med Samspråk att det är språk. SFI stressigt, man lär sig språket i aktiviteter

När kom hit till Sverige mårde inte så bra, men mår lite bättre nu. Samspråk mycket bra för mig med många aktiviteter som motiverar mig att vilja göra nya saker.

Jag vill inte tillbaka till där jag var innan projektet, jag vill vidare

Nu känner jag att jag kan klara allt!!

Referenser

"Fem vägar till arbete och företagande för utrikesfödda kvinnor – en kvalitativ kartläggning av verksamheter som stärker nätverk och kontakt med arbetsmarknaden". Tillväxtverket. 2019.

"Utvärdering av projektet Samspråk – Samordningsförbundet Södertälje". Samordningsförbundet Sollentuna- Upplands Väsby-Sigtuna. 2020.